

บทที่ 1

บททั่วไป

1.1 ความเห็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิธีการศึกษาแบบพฤติกรรม หรือเรียกว่าพฤติกรรมทางการเมือง (Political Behavior) นั้นไม่ได้เป็นวิธีการศึกษาที่ครอบคลุมเฉพาะการกระทำทางการเมืองของบุคคลที่แสดงออกให้เห็นได้เท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงแรงจูงใจ และทัศนคติ ซึ่งจะช่วยให้เห็นถึงเอกลักษณ์ทางการเมืองของบุคคล ตลอดจนข้อเรียกร้อง ความคาดหวัง ระบบความเชื่อ ค่านิยมและจุดมุ่งหมายทางการเมืองของบุคคลนั้น ๆ (Samuel J. Eldorsvold, 1956 : 64-65 ; Heinz Eulau, 1968 : 35 สุจิต บุญบงการ, 2512 : 25)

การศึกษาการเมืองในแง่พฤติกรรมเป็นความพยายามของนักรัฐศาสตร์ ที่จะนำเอาความรู้ทางด้านรัฐศาสตร์มาผสมผสานกับสาขาจิตวิทยา สังคมวิทยา และมานุษยวิทยาเพื่ออธิบายถึงพฤติกรรมทางการเมืองให้ชัดเจน และตรงตามสภาพความเป็นจริง เพราะถือว่าการศึกษาการเมืองแบบเก่า ๆ เช่น การศึกษาในรูปของสถาบันทางการเมือง รูปแบบทางการเมืองว่าแต่ละรูปแบบประกอบด้วยสถาบันทางการเมืองอะไรบ้าง และแต่ละสถาบันมีบทบาท และหน้าที่อย่างไรแล้วนำไปเปรียบเทียบถึงความแตกต่างและความคล้ายคลึงกันในแต่ละลัทธิตามที่นิยมทำกันนั้น เป็นการศึกษาการเมืองในลักษณะที่แคบไม่กว้างหน้า และไม่สามารถอธิบายสภาพความเป็นจริงทางการเมืองได้ ดังนั้น จึงควรหันมาสนใจศึกษาการเมืองแนวใหม่ในลักษณะที่เป็นพฤติกรรมที่เป็นอยู่จริงในสังคมนั้น จึงจะสามารถนำไปใช้วิเคราะห์ หรืออธิบายสถานการณ์ต่าง ๆ ทางการเมืองได้อย่างแท้จริง (Sigmund Neumann, 1954 ; Samuel H. Beer and Adam B. Ulam, 1954)

อาจกล่าวได้ว่าการศึกษากองเมืองในแนวพฤติกรรมนั้น เป็นการศึกษากองเมืองในระดับที่แคบแต่ลึกซึ่งมากกว่าที่จะศึกษากองเมืองในระดับกว้าง ๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเป็นการศึกษากองเมืองในระดับจุลภาค (Micro level) มากกว่าที่จะไปศึกษาในระดับมหภาค (Macro level) (Joseph La Palombara, 1963 : 52-78)

แนวการศึกษากองเมืองของปัจเจกบุคคล (Individual political behavior approach) เป็นการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของแต่ละบุคคล ซึ่งส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นศึกษาผู้นำทางการเมือง เพราะถือว่าเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการทางการเมืองโดยส่วนรวม โดยเน้นศึกษาถึงสภาพภูมิหลัง เช่น อายุ เพศ การได้รับการถ่ายทอดทางสังคม (Socialization) บุคลิกภาพโดยทั่วไป ซึ่งการศึกษาในลักษณะดังกล่าวจะสะท้อนและพยากรณ์ถึงรูปแบบการปกครองของผู้นำคนนั้น ๆ ว่าจะมีแนวโน้มที่จะนิยมระบอบการปกครองใด (เชาวน์ไพโรพิจูโรจน์, 2530 : 3)

ดังนั้นการศึกษากองเมืองในแนวปัจเจกบุคคล จึงเป็นการศึกษาถึงสภาพภูมิหลังบุคลิกภาพของผู้นำทางการเมือง โดยศึกษาจากปัจจุบันแล้วย้อนไปหาอดีตว่าการที่บุคคลดังกล่าวได้ก้าวเข้ามาเป็นผู้นำในแนวทางที่แตกต่างกันนั้นจากภูมิหลังที่แตกต่างกัน หรือไม่อย่างไร ซึ่งส่วนใหญ่ก็พบว่า ภูมิหลังและบุคลิกภาพในอดีตนี้มีผลต่อแนวคิดในทางการเมืองอย่างยิ่ง (เชาวน์ไพโรพิจูโรจน์, 2530 : 5)

ความสำคัญของผู้นำทางการเมืองนั้นคงเป็นที่เข้าใจกันดีว่ามีความสำคัญเพียงใดผู้นำที่ดีสามารถสร้างความหวัง ศรัทธา และขวัญให้แก่คนในชาติ สามารถพาชาติผ่านอันตรายมาได้เช่น เซอร์วินสตัน เชอร์ชิล (ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์, 2527 : 147)

ในต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศตะวันตกได้ให้ความสนใจและเริ่มมีการศึกษาเกี่ยวกับผู้นำอย่างจริงจังเมื่อหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ดังจะเห็นได้จากสถิติการค้นคว้าเรื่องผู้นำตั้งแต่ปี ค.ศ.1930-1939 มีการศึกษาเรื่องผู้นำประมาณปีละ 31 เรื่อง ต่อมาระหว่างปี ค.ศ. 1940-1944 มีการศึกษาวิจัยเพิ่มขึ้นเป็นประมาณปีละ 55 เรื่อง และเพิ่มขึ้นเป็นประมาณปีละ 152 เรื่อง ในระหว่างปี ค.ศ.1945-1947 (Harold Koontz and Cyril Ponnell, 1976)

: 590) และจากปี ค.ศ.1950 จนถึงประมาณปี ค.ศ.1974 มีหนังสือกว่า 3,000 เล่ม ที่ศึกษาเกี่ยวกับผู้นำ (Ralph M.Stogdill , 1947: 4)

ส่วนในประเทศไทย การศึกษาเรื่องผู้นำยังไม่ได้แพร่หลายและจริงจัง เช่นในต่างประเทศ ส่วนใหญ่จะเป็นการนำเอาเทคนิคและวิธีการในการศึกษาผู้นำของต่างประเทศมาเป็นพื้นฐานในการศึกษาผู้นำของไทย (ธนศักดิ์ คำสว่าง, 2530 : 6) โดยเฉพาะการศึกษาผู้นำที่ไม่ใช่ผู้นำในระดับชาติ แต่เป็นเพียงผู้นำในระดับท้องถิ่นที่มีความสำคัญซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อระบบการเมืองของไทยนั้นยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษเลย

ซึ่งผู้นำท้องถิ่นในความหมายนี้จะหมายถึง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ตลอดจนมีความผูกพันและได้รับความนิยมนับถือสนับสนุนจากประชาชนเป็นอย่างมาก ผู้นำในลักษณะดังกล่าวจะมีอยู่หลายคน แต่ละบุคคลจะมีบุคลิกภาพพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป

จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดเล็ก ๆ จังหวัดหนึ่งในภาคเหนือของประเทศไทย มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 3 คน จากอดีตที่ผ่านมาจังหวัดลำพูนแม้จะได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วหลายต่อหลายคนก็ตามแต่ปรากฏว่า มีบุคคลผู้หนึ่งซึ่งสามารถเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดลำพูนเกือบทุกครั้งที่ยังสมัครรับเลือกตั้งคือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 จนถึงปี พ.ศ. 2531 และเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปไม่แต่เฉพาะชาวจังหวัดลำพูนเท่านั้น เขายังเป็นผู้ที่คนทั่วประเทศรู้จักตลอดจนได้รับรู้ถึงพฤติกรรมหลายประการ จากการกระทำของเขาซึ่งรู้จักอย่างแพร่หลายในนามของ "หนานหล้า"

แต่เดิมนั้นบรรยากาศการเมืองของจังหวัดลำพูนเรียบง่ายมาโดยตลอด ก่อนปี พ.ศ. 2518 สนามการเมืองของจังหวัดลำพูนถูกผูกขาดโดย นายสันต์ เทพมณี แห่งพรรคประชาธิปัตย์ โดยนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2512 เป็นต้นมา จนกระทั่งถึงการเลือกตั้ง ปี พ.ศ. 2518 นักการเมืองหน้าใหม่ที่ชาวจังหวัดลำพูนให้การต้อนรับก็คือ "หนานหล้า" หรือ ร.ท.สมาน ชมภูเทพ ผู้สมัครจากพรรคกิจสังคม ในการเลือกตั้งครั้งนั้น "หนานหล้า" สามารถขึ้นมาเคียงคู่กับ ส.ส.เก่าอย่าง นายสันต์ เทพมณี ด้วยลีลาทางการเมืองที่แพรวพราวเร็วใจและกล้าพูดอย่างตรงไปตรงมา โดย

ในการหาเสียงครั้งแรกของเขาเมื่อปี พ.ศ. 2518 เขาเป็นเพียงผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่ใคร่มีใครรู้จักมาก่อน มีเพียงรถติดเครื่องขยายเสียงประกาศเชิญชวนผู้คนมาฟังการปราศรัยของเขาในครั้งนั้น ด้วยการเปิดเวทีวิพากษ์วิจารณ์ผู้ว่าราชการจังหวัดอย่างชนิดที่ไม่เคยมีใครกล้าทำมาก่อน การเชิญชวนผู้คนมาฟังการปราศรัยของเขาในครั้งนั้น ประสบความสำเร็จอย่างคาดไม่ถึง เพราะมีประชาชนมาฟังการหาเสียงอย่างมาก ที่สนามหญ้าหน้าศาลากลางจังหวัดลำพูน แต่ผู้ว่าราชการจังหวัดในสมัยนั้นคือ นายบรรลิม กุชungskุล กลับสั่งระงับการหาเสียงครั้งนั้นอย่างกะทันหัน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกลับกลายเป็นคะแนนสงสารให้กับ นายสมาน ชมภูเทพ และทำให้เขาได้รับความนิยมนัดต่อกันมาถึง 4 สมัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จากปี พ.ศ. 2518 จนถึงปี พ.ศ. 2526 ยกเว้นปี พ.ศ. 2529 ซึ่งนายสมาน ชมภูเทพ ไม่ได้รับเลือกและ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไป เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2531 เขาจึงได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกครั้งหนึ่ง โดยมีคะแนนมาเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นถึงความสามารถและความสำเร็จทางการเมืองของเขาโดยตลอด ตั้งตัวเลขแสดงสถิติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดลำพูนต่อไปนี้

คะแนนเสียงและรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดลำพูน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518

- 2531

ปี	ชื่อ-นามสกุล	สังกัดพรรค	คะแนน
2518	ร.ท.สมาน ชมภูเทพ	กิจสังคม	55,517
	นายสันต์ เทพมณี	เกษตรสังคม	54,756
2519	นายสันต์ เทพมณี	ประชาธิปัตย์	40,770
	นายสมาน ชมภูเทพ	ธรรมสังคม	38,023
2522	นายสมาน ชมภูเทพ	-	53,775
	นายมนตรี ด่านไพบูลย์	-	49,787
2526	นายสมาน ชมภูเทพ	กิจสังคม	40,775
	นายมนตรี ด่านไพบูลย์	ประชาไทย	37,158
2529	นายมนตรี ด่านไพบูลย์	กิจสังคม	93,620
	นายจริฎฎา พึ่งแสง	ประชาธิปัตย์	54,145
	นายประเทือง ปานลักษณ์	กิจสังคม	47,481
2531	นายสมาน ชมภูเทพ	เอกภาพ(รวมไทย)	104,881
	นายสังวาลย์ วงศ์วรรณ	เอกภาพ(รวมไทย)	103,864
	นายมนตรี ด่านไพบูลย์	กิจสังคม	94,129

* ข้อมูลจากศูนย์การเลือกตั้งจังหวัดลำพูน

พฤติกรรมทางการเมืองของ นายสมาน ชมภูเทพ ที่ได้แสดงออกมาเป็นที่น่าสนใจมาโดยตลอดไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมทางบวก อันได้แก่ วิธีการชักนำชาวเขาออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งและลงคะแนนเสียงให้ตนเองอย่างท่วมท้น การที่นายสมาน ชมภูเทพ ยอมลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อพบว่าตนเองอาจเป็นผู้ก่อให้เกิดความวุ่นวายในสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นสิ่งถูกต้องและ เกิดประโยชน์ต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทย นอกจากนี้พฤติกรรมในทางลบของ นายสมาน ชมภูเทพ ก็มีหลายประการ ตั้งแต่เรื่องปลอมแปลงยศร้อยโท การใส่ชุดครุยวิทยฐานะของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ การหาบกระเทียมเข้าสภาผู้แทนราษฎร การนำผู้นำชาวไร่ท่อม กระเทียม จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดทางภาคเหนือประท้วงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ในตอนนั้นคือ นายสุภิน ปั้นชยัน จนเกิดเหตุการณ์ชว้างป่ากระเทียมใส่ตัวรัฐมนตรีมาแล้วในคราวการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจรภาคเหนือ และล่าสุดคือ การโดนข้อกล่าวหาปลอมแปลงเอกสาร และ ลายมือชื่อของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้การรถไฟแห่งประเทศไทยให้ประมูลกิจการโรงแรมรถไฟที่จังหวัดเชียงใหม่ ให้กับบริษัทในเครือชายของพรรคพวกของตน (สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, 2533 : 14) ซึ่งก็เป็นสาเหตุอีกสาเหตุหนึ่งที่เป็นเหตุให้ นายสมาน ชมภูเทพ ต้องลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เมื่อมีการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดลำพูนแทน นายสมาน ชมภูเทพ ที่ได้ลาออก และ นายสมาน ชมภูเทพ ได้พยายามที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งอีกครั้งแต่เป็นที่น่าเสียดายที่ไม่มีพรรคการเมืองใดส่ง นายสมาน ชมภูเทพ ลงรับสมัครในนามของพรรค จนเป็นเหตุให้ นายสมาน ชมภูเทพ ต้องพลาดจากการเลือกตั้งซ่อมในครั้งนั้น แต่อย่างไรก็ตามจากการสอบถามความคิดเห็นของชาวจังหวัดลำพูน จำนวน 97 รายนั้นโดยทั่วไปต่างยังมีความเชื่อว่าหากนายสมาน ชมภูเทพ ลงสมัครรับเลือกตั้งก็ยังคงจะได้รับความไว้วางใจให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกสมัยหนึ่งแน่นอน (ยุทธพงศ์ ไชยศรี และ ศักดา กันหาเวียง, 2533)

จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมทางการเมืองของ นายสมาน ชมภูเทพ ที่แสดงออกตลอดมานั้น หากจะพิจารณาแล้ว จะเห็นว่าเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความต้องการมีอำนาจของตนเอง โดย

อาศัยความเป็นผู้นำท้องถิ่น ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ด้วยไหวพริบปฏิภาณของ นายสมาน ชมภูเทพ เป็นสิ่งที่แสดงถึงความสามารถในการที่จะหาทางออกให้กับตนเอง ได้มาโดยตลอด

ดังนั้น ในการศึกษาถึงพฤติกรรมทางการเมืองของ นายสมาน ชมภูเทพ หรือหนานหล้า จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่งว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของนายสมาน ชมภูเทพ โดยจะเป็น การศึกษาถึงสภาพภูมิหลัง ตลอดจนชีวประวัติในวัยเด็ก ซึ่งจะเป็นการศึกษาจากปัจจุบันแล้วย้อนไปหาอดีต ว่าการที่นายสมาน ชมภูเทพ ได้ก้าวเข้ามาเป็นผู้นำมีภูมิหลัง และบุคลิกภาพในอดีตที่มีผลต่อแนวความคิด ตลอดจนพฤติกรรมทางการเมือง ในปัจจุบันอย่างไร

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองของนายสมาน ชมภูเทพ
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของนายสมาน ชมภูเทพ
3. เพื่อนำไปสู่การค้นคว้าและทำการศึกษาเกี่ยวกับผู้นำอย่างมีระบบ

1.3 นิยามศัพท์

พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการช่วงชิง, การรักษาไว้ และการใช้อำนาจทางการเมือง

1.4 ประเด็นหลักที่จะศึกษาและกรอบสำหรับการวิเคราะห์ (Analytical framework)

1. ลักษณะประเภทของผู้นำ จะวิเคราะห์โดยอาศัยจากการจำแนกประเภทผู้นำของ เจมส์ ดี บาร์เบอร์ (James D. Barber) เป็นตัวแบบ

2. รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองของนายสมาน ชมภูเทพ ตลอดจนวิธีการที่นำมาใช้ เช่น การที่นายสมาน ชมภูเทพ สามารถชักจูงให้ชาวเขาออกมาลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้นั้นนายสมาน ชมภูเทพ ใช้วิธีการอย่างไร เป็นต้น

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของนายสมาน ชมภูเทพ โดยจะแยกประเด็นหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็น 3 ประเด็นคือ

3.1 โดยการดูปมด้อยหรือปมเด่นของผู้นำ ซึ่งจะใช้กรอบแนวความคิดของฮาโรลด์ ดี ลาสเวลล์ (Harold D. Lasswell) และของ อเล็กซานเดอร์ จอร์จ (Alexander George)

3.2 ดูลำดับการเรียงพื้เรียงน้องของผู้นำ ตามกรอบแนวความคิดของหลุยส์ เอช สจ๊วต (Louis H. Stewart)

3.3 ดูจากประสบการณ์ชีวิตในวัยเด็กของนายสมาน ชมภูเทพ ว่ามีเหตุการณ์ใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของเขา ตลอดจนปัจจัยที่ส่งผลให้เขาเข้ามาเป็นนักการเมือง

4. คุณสมบัติของผู้นำ จะวิเคราะห์โดยอาศัยแนวความคิดของออร์ดเวย์ ทีด (Ordway Tead)

1.5 ระเบียบวิธีวิจัย

1.5.1 การรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยจะใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นหลัก ซึ่งการรวบรวมข้อมูลจะมาจาก 2 แหล่งใหญ่ ๆ คือ

1. การสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ นายสมาน ชมภูเทพ ซึ่งได้อาศัยแนวความคิดของ เฮอร์เบิร์ต ไฮแมน (เดโซ สวานานนท์, 2526 : 213) ที่ได้แบ่งไว้ 2 กลุ่มคือ

1.1 กลุ่มสมาชิก ได้แก่

- นายสมาน ชมภูเทพ

- เพื่อนในวัยเด็ก
- ครู
- บุคคลอื่น ๆ ที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกับนายสมาน ชมภูเทพ

1.2 กลุ่มอ้างอิง ได้แก่

- ผู้ร่วมสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเดียวกัน
- ผู้ร่วมสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่อยู่พรรคอื่น

2. ข้อมูลเอกสารซึ่งจะได้จาก หนังสือพิมพ์ และวารสารซึ่งพิมพ์ข้อความเกี่ยวกับพฤติกรรมของนายสมาน ชมภูเทพ

ส่วนการสัมภาษณ์นั้น ได้ทำการนัดหมายบุคคลที่จะให้สัมภาษณ์ตามที่ได้เจาะจงตัวบุคคลไว้แล้วข้างต้นแล้วจึงสัมภาษณ์ตามหัวข้อที่ได้จัดเตรียมไว้ สำหรับหัวข้อที่ใช้ในการสัมภาษณ์นั้นได้นำมาจากแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง

1.5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ได้ใช้วิธีพรรณาคความ

1.5.3 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ใช้เวลาในการทำวิจัยประมาณ 8 เดือน ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ขั้นตอนการทำวิจัย	ระยะเวลา (เดือน)							
	1	2	3	4	5	6	7	8
1. การเตรียมการ								
1.1 รวบรวมเอกสาร		→						
1.2 ทบทวนวรรณกรรม		→						
1.3 ออกแบบการวิจัย		→						
2. เสนอโครงร่าง			→					
3. เก็บข้อมูล					→			
4. ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล						→		
5. เขียนรายงาน							→	
6. จัดพิมพ์								→
7. เสนอผลการวิจัย								→

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ในการศึกษาครั้งนี้ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับคือ

1. ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมทางการเมืองของนายสมาน ชมภูเทวน
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของนายสมาน ชมภูเทวน
3. คาดว่าจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจค้นคว้าและทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องผู้นำ

อย่างมีระบบต่อไปในโอกาสหน้า